

Інна Посторонко,
аспірантка Інституту законодавства
Верховної Ради України
ORCID: 0000-0002-3394-2235

<https://doi.org/10.32782/2306-9082/2022-46-3>

УДК 342.731

Теоретико-доктринальні засади феноменології муніципалізму

Повсякденне життя кожної людини, її груп та асоціацій безпосередньо пов'язане з феноменологією самоорганізації, завдяки якій людина може в індивідуальному, груповому або колективному порядку вирішувати екзистенційні питання свого існування в процесі реалізації свого життєвого циклу. Більш того, саме самоорганізація як процес, в ході якого створюється, відтворюється чи удосконалюється організація складної динамічної системи у вигляді локального соціуму, що детермінує, формує, репрезентує, актуалізує та об'єктивує створення, існування та функціонування локальної людської спільноти – територіальної громади (далі – ТГ), й обумовлює, по великому рахунку, існування людської цивілізації, в основі якої лежить людина з її повсякденними потребами, устремліннями, інтересами, які вона реалізує в процесі своєї життєдіяльності.

Треба зазначити, що процеси самоорганізації можуть мати місце лише в системах, що володіють високим рівнем складності і великою кількістю елементів, зв'язки яких мають не жорсткий, а імовірнісний характер.

Властивості самоорганізації виявляють об'єкти різної природи: клітина, організм, біологічна популяція, людський колектив [1]. Отже, саме в людському колективі у вигляді ТГ проявляються найбільш складні соціальні зв'язки людини, її груп і асоціацій, завдяки чому такі спільноти існують, функціонують та виживають в складних умовах оточуючого світу в межах природного середовища, а також в умовах формування публічно-нормативних характеристик людської цивілізації – правотворення і державотворення, створення міжнародної спільноти держав, появи феноменології глобалізації та функціонування її основних форм – економічної, політичної, соціальної, правової.

Ба більше, саме процеси самоорганізації в локальному соціумі, як прообразі соціуму універсального (що діє в межах державної організації), які характеризуються такими діалектичними суперечливими тенденціями, як нерівноваженість і стійкість, дезорганізація і організація, безладдя (стохастика) і порядок, – і є запорукою не тільки існування і функціонування ТГ, як такого локального соціуму, а й

їх динамічного розвитку і вдосконалення, особливо в контексті все більш якісного задоволення потреб, устремлень та інтересів конкретної людини.

В контексті наведеного вище професор Алієв В.Г. пропонує виділяти три види процесів самоорганізації, а саме:

1) процеси, завдяки яким відбувається зародження організації як якісно нової цілісності з деякої сукупності об'єктів (процес становлення ТГ. – Авт.);

2) процеси, що підтримують певний рівень організації при зміні внутрішніх та зовнішніх умов (чинників, збурень) її функціонування (процес існування та повсякденного функціонування ТГ. – Авт.);

3) процеси удосконалення та саморозвитку організацій, які здатні накопичувати та використовувати вже набутий досвід [2] (процес розвитку та вдосконалення ТГ. – Авт.).

Треба зазначити, що в основі всіх трьох видів (форм) самоорганізації ТГ лежить єдиний та універсальний інструментально-функціональний засіб за допомогою якого вони формуються, існують, функціонують та динамічно розвиваються – це місцеве самоврядування (далі – МСВ), що виступає як природна і найбільш ефективна форма соціального управління, що здійснюється на широких демократичних засадах – або безпосередньо самою ТГ, тобто її членами – жителями відповідних територій (адміністративно-територіальних одиниць) держави, або їх представницькими та виконавчими органами – органами місцевого самоврядування (далі – ОМСВ), що формуються безпосередньо членами ТГ шляхом виборів або через використання механізму демократичних призначень.

Отже, саме за таких умов формується і народжується, функціонує та розвивається складна феноменологія муніципалізму як:

– комплексного і системного соціального явища [3, с. 493; 4],

– важливого і іманентного елементу демократичної ідеології [5, с. 173],

– багаторівневого елементу соціального (державного, і водночас, недержавного – локального, регіонального) управління [6],

– специфічного телеологічно і праксеологічно обґрунтованого рівня публічної самоврядної (муніципальної) влади [7],

– самостійного і автономного конституційно-правового інституту [8], що володіє власною нормативно-правовою базою,

– функціонує у вигляді МСВ, унікального соціального і політико-економічного явища,

– яке детермінує локальний, регіональний, національний і міжнародний розвиток, особливо в умовах правової глобалізації [9],

– коли колективні суб'єкти права, особливо такі як ТГ, починають відігравати важливу конституюючу та інституційну роль у локально-регіональних державних та універсально-світових процесах взаємодії держав, народів, людей та міжнародного співтовариства [10].

Отже, можна констатувати, що розгляд теоретичних засад формування, становлення, розвитку і вдосконалення муніципалізму необхідно здійснювати, по-перше, через призму його локального вимірювання; а, по-друге, враховуючи на його глобалістський потенціал, його треба розглядати через призму дихотомії «локальне / глобальне» [11].

Враховуючи, що проблематика теми статті торкається дослідження теоретичних засад муніципалізму, треба наголосити на тому, що у вітчизняній науці досить мало наукових робіт з цього напрямку. Основний акцент дослідження дихотомії «локальне / глобальне» здійснюється в контексті

розгляду основоположних засад глобалізації. Цей напрямок розвивають О. Антонюк, В. Бабкін, У. Бек, О. Білорус, В. Геєць, Г. Дашутін, С. Кримський, В. Кувалдін, М. Михальченко, С. Павленко, Г. Почепцов, В. Смоляннюк, В. Шейко, М. Шепелев та ін. Разом з тим проблематику локально-універсального формування та розвитку феноменології муніципалізму в контекстуалізації розвитку МСВ, осмислення особливостей його формування, тенденцій та перспектив розвитку в умовах глобальних трансформацій досліджують О. Бабкіна, М. Баймуратов, Р. Балабан, О. Батанов, В. Бебик, В. Безродна, В. Вовк, Л. Гаєвська, Ю. Ганжуров, В. Горбатенко, Л. Горенко-Баранівська, О. Долженков, В. Котигоренко, Л. Лойко, І. Оніщенко, Ф. Рудич, О. Соснін, Л. Токар, В. Халамендик, Р. Черноног, Ю. Якименко та ін.

У західній зарубіжній науці (зокрема в американській і західноєвропейській) проблеми глобалізації, в цілому, досліджені ґрунтовніше. Це ж стосується і теоретико-методологічних досліджень феномена глобалізації в рамках соціально-філософських наук. Однак треба зазначити, що більшість авторів не приділяють окрему увагу експлікації понять «глобальне» і «локальне» (поза контекстом аналізу конкретних сучасних соціальних процесів), а також їх взаємодії. Відомі американські і західноєвропейські вчені-теоретики глобалізації, що представляють трансформістський напрям досліджень цього феномена, – Р. Робертсон, Е. Гідденс, А. Аппадурай, У. Бек, У. Ханнерц, М. Уотерс, Д. Томлінсон, Д. Хелд, Г. Тербон, М. Фезерстоун, Д. Урри, Д. Фрідман, А. Джонс, Дж. Пітері, А. Дірлік, Д. Ховес, У. Шуеркенс, П. Бергер, М. Кастельс та ін., знаходить відображення розуміння «глобального» і «локального», але такі експлікації носять лише фрагментарний характер і не є

цілісною всебічною картиною взаємодії «локального» і «глобального». Разом із тим необхідно акцентувати увагу на тому, що в останні роки з'явилися дослідження, безпосередньо присвячені проблематиці «глобального» і «локального» в існуванні й діяльності місцевих спільнот. До них належать наукові праці російської дослідниці-соціолога Т. І. Макогон; українських дослідників-конституціоналістів та муніципалістів М. О. Баймуратова, М. М. Баймуратова, І. В. Балабанової, О. В. Батанова, Д. О. Бобровника, О. О. Кравця, Д. П. Мартиновського, В. С. Могілевського, Р. М. Хвана та ін. Отже, можна констатувати, що це не тільки підкреслює об'єктивізацію та актуалізацію профільної проблематики, зростання її конотаційних та наративних ідентифікаційних ознак, а і також її великий науково-продуктивний потенціал, суттєву доктринально-функціональну важливість, багатогранну аксіологічну змістовність та універсальну праксеологічну спрямованість.

Отже, метою даної статті є дослідження теоретико-доктринальних засад феноменології муніципалізму.

Якщо визначати основні теоретико-параметральні підходи до розуміння феноменології муніципалізму, то необхідно дійти висновку, що в їх основі лежить, по-перше, екзистенційна парадигма та об'єктивовані алгоритми існування локальної людської спільноти в контекстуалізації ТГ, а також, по-друге, процес набуття ТГ свого глобалістського потенціалу через формування та реалізацію дихотомії «локальне / глобальне».

На слухну думку англійської дослідниці П. Дольяні, муніципалізм, безперечно, відноситься до основоположних європейських цінностей (аксіологічна складова муніципалізму. – Авт.), бо у своїй історичній ретроспективі це явище виникло і розвивалось як політична

система самоврядування на місцевому рівні, наприклад, міста чи містечка, що здійснювалось через муніципалітет (локально-самоврядна ідентифікаційна складова муніципалізму. – Авт.) – самоврядну інституцію із власними органами управління, що базується на адміністративному поділі суверенної держави (управлінсько-територіальна складова муніципалізму. – Авт.). При цьому, муніципалізм – це більше ніж проста підтримка муніципалітетів, оскільки він підтримує примат діяльності муніципалітетів як засіб здійснення політичних змін на місцевому рівні (локально-модифікаційна складова муніципалізму. – Авт.), а також низові рухи для здійснення політичних змін на вищих рівнях влади (загально-політична складова муніципалізму. – Авт.). Це підхід до впровадження соціальних змін, який зосереджується на використанні муніципалітету як засобу впровадження змін [12, с. 577] (локально-реноваційна складова муніципалізму. – Авт.).

Вітчизняний дослідник-муніципаліст О. В. Батанов, застосовуючи системно-комплексний та інтеграційний підходи в процесі глибокого дослідження профільної феноменології, вважає, що в процесі формування категоріально-понятійного апарату муніципального права поняття «муніципалізм» повинно стати одним з системоутворюючих [13, с. 103]. Отже, з такого підходу впливає його екстраординарність та особлива важливість для конституціоналізації муніципального права як самостійної галузі національного права. Аргументуючи такі підходи, наведений дослідник наводить наступні фактори – муніципалізм виступає і розуміється:

а) як продукт теорії і практики місцевого самоврядування («буржуазний муніципалізм») [14, с. 46] (доктринально-праксеологічний феномен, що має стійку та суттєву історичну ретроспективу. – Авт.);

б) відмічено спроби застосування цієї феноменології, нажаль невдалі, як самостійного дослідницького проекту у період переходу від класичної муніципальної науки до науки радянського будівництва у 20-ті роки ХХ століття (науковий феномен, що пройшов соціально-політичну апробацію в соціально-політичному житті конкретної держави. – Авт.) [15, с. 72–76];

в) за відсутності дефінітивного визначення цієї феноменології, вона, по суті, розумілася як концептуальна характеристика стану розвитку МСВ у певну епоху в певній країні або в за-рубіжних країнах у цілому [16] (на кшталт компендіуму. – Авт.) (феноменологія, що знайшла своє розповсюдження і застосування в теорії та практиці здійснення МСВ, – формування соціального явища, що є об'єктивованим та вкрай необхідним для використання у соціально-державному житті. – Авт.);

г) у зв'язку із формуванням муніципальної правосвідомості, свідомим вихованням почуття належності до рідної спільноти, свого населеного пункту, «малої батьківщини» [17] (феноменологія, що детермінувала формування локальної приналежності людини до відповідної території та людської спільноти, – формування і розуміння інтерсуб'єктивності. – Авт.);

г') як ідеологія і практика МСВ на рівні населеного пункту в цілому, на рівень вище порівняно з територіальною (сусідською) громадою; як практична реалізація основних засад, принципів і можливостей міської (селищної, сільської) автономії [18] (феноменологія, що напряду сприяє формуванню територіальної людської спільноти у її ментальній інституціоналізації та з застосуванням найважливіших та суттєвіших ідентифікаційних підходів формування, існування і функціонування локального соціуму. – Авт.);

д) органічна частина конституціоналізму та результат розвитку концепцій МСВ під впливом його принципів та ключових ідей [19, с. 46] (феноменологія яка складає інституційно-обов'язкову та іманентну частину національного, європейського і глобального конституціоналізму. – Авт.);

е) сучасний напрям у теорії анархізму у вигляді «лібертарного муніципалізму» («комуналізму») Північноамериканських Соціальних Екологів, на чолі з відомим теоретиком екоанархізму, видатним соціологом та мислителем сучасності Мюрреєм Букчиним [20], причому, як варіант так званого міського анархізму як комунальної системи базисного громадянського самоврядування (починаючи від розуміння міста або його околиць як центру революційного процесу та усїєї анархістської політики за перетворення муніципальних органів влади в інститут суспільного самоврядування) [21] (фактично феноменологія локального простору трансформується у могутній революційний засіб модернізації всього соціуму і держави на засадах екологічної безпеки та громадського самоврядування, самоідентифікації, самодіяльності людини, її груп та асоціацій. – Авт.).

Отже, таке широке розуміння профільної феноменології муніципалізму, об'єктивує та актуалізує науковий пошук його теоретичних засад та механізмів застосування та реалізації, насамперед, в правовій науці та практиці.

Розуміння стратегічно-функціональних та сутнісно-аксіологічних, а у підсумку, й онтологічних засад системи модальності формування та реалізації, ролі та значимості феноменології муніципалізму в умовах демократичної правової державності у її логіко-філософському розумінні [22] (у філософії виділяють онтологічну модальність, що означає засіб існування об'єкта або явища, та гносеологічну (логічну) модальність, яка означає засіб

розуміння, судження про об'єкт, явище або подію), дає можливість підтримати наукові пошуки вітчизняної школи муніципального права під керівництвом професора М. О. Баймуратова [10], до якої, до речі, належить й автор цього дослідження. На наш погляд, така модальність повинна будуватися на наступних основних положеннях (засадах, принципах, пріоритетах, домінантах), а саме:

А) МСВ як функціонально-просторове уособлення муніципалізму, що проявляється як самоорганізація жителів-членів ТГ, що функціонують на територіях адміністративно-територіальних одиниць або їх об'єднань в рамках однієї держави, – виступає важливим, об'єктивно необхідним елементом та іманентною ознакою демократичної правової державності (конституційно-нормативна засада муніципалізму. – Авт.);

Б) більш того, саме ОМСВ, як інструментально-структурні провідники муніципалізму, безпосередньо формуються жителями-членами територіальних громад (представницько-суб'єктна засада муніципалізму. – Авт.);

В) саме ОМСВ виступають самими наближеними до населення органами публічного управління та рівнем публічної влади (публічно-суб'єктна засада муніципалізму. – Авт.), який

Г) відповідає за організацію місцевого життя, надання комунальних послуг (телеологічна домінанта муніципалізму. – Авт.),

Г') а в широкому розумінні за реалізацію прав людини в межах локального соціуму (створення саме ОМСВ локальної системи захисту прав людини на локальному рівні соціуму в межах ТГ [23, с. 97-101]) (людиноцентризм як стратегічний пріоритет муніципалізму. – Авт.),

Д) на фоні глибоких самоврядних змін, що лежать в основі реформування

та демократичної реновації суспільства і держави (соціально-трансформуюча домінанта муніципалізму. – Авт.),

Е) в контексті формування феноменології муніципалізму, який, безперечно, є важливою складовою частиною національного конституціоналізму (структурно-методологічна домінанта муніципалізму. – Авт.).

Такий висновок є обґрунтованим, бо викликається до існування екзистенційною парадигмою існування локальної людської спільноти, що складається з об'єктивно-детермінованої сукупності наступних ідентифікаційних ознак феноменології муніципалізму [24]:

А) саме на рівні місцевого самоврядування (ознака сфери соціального простору в якому виникає, існує, функціонує та розвивається муніципалізм. – Авт.);

Б) в межах локальної людської спільноти – ТГ (ознака сфери дії системи міжсуб'єктного існування, що лежить в основі комунікаційної бази муніципалізму. – Авт.);

В) через комунікаційну взаємодію з іншими її членами (методологічна ознака сфери міжособистісної комунікативної взаємодії на якій функціонально виникає муніципалізм. – Авт.);

Г) в процесі формування індивідуальної і колективної соціалізації в контексті реалізації наративів людської діяльності та її найбільш поширених форм, що набули стереотипного характеру (ознака сфери праксеологічного існування та впливу на людину та її асоціації соціальних і правових факторів муніципалізму. – Авт.);

Г') конкретна людина-житель відповідної території держави і одночасно член відповідної громади (ознака сфери екзистенційного існування людини як біологічного виду, соціальної істоти, а також активної та мотивованої особистості в межах муніципалізму. – Авт.);

Д) в умовах повсякденності (ознака основоположного та іманентного філософського стану існування людини та її спільнот в умовах муніципалізму. – Авт.);

Е) реалізує свій життєвий цикл (ознака основної і стратегічно-визначальної телеологічної домінанти існування людини. – Авт.);

Є) через продукування екзистенційних потреб, запитів, інтересів у вигляді прообразу прав і свобод (ознака сфери виникнення соціальних, пара- і мета- нормативно-правових атитюдів, а також формування індивідуальних і колективних габітусів, що складають аксіологічно-екзистенційну роль і значення муніципалізму. – Авт.);

Ж) що виступають правами і свободами людини (ознака формування нормативного дискурсу «екзистенційний інтерес – конкретне право людини» в межах муніципалізму. – Авт.);

З) що визнаються і легалізуються державою, нею охороняються, захищаються, гарантуються (ознака основоположної рольової функції держави у формуванні системи прав і свобод людини і громадянина у вигляді його правового статусу, що формується в межах муніципалізму. – Авт.);

И) і у підсумку легалізуються у вигляді конституційних прав і свобод людини, що є пріоритетними перед правами держави (ст. 3 Конституції України [25] (ознака надання державою обов'язкового характеру та пріоритету прав людини перед правами держави в межах муніципалізму. – Авт.);

І) саме конституційні права і свободи людини, складають конституційно-правовий статус людини і громадянина в конкретній державі (ознака-фактор нормативно-правового оформлення реального стану прав людини в межах демократичної держави, що виникає в межах муніципалізму. – Авт.);

Й) саме завдяки цим конституційним правам і свободам людини на рівні МСВ формується масив муніципальних прав людини, який з одного боку, фактично копіює такі конституційні права і свободи людини і громадянина, а з іншого боку – додатково і суттєво легітимує інститут локальної демократії, підкреслюючи його виключно важливу екзистенційну роль і створюючи реальні умови для реалізації таких прав і свобод в умовах повсякденної життєдіяльності людської спільноти (ознака-фактор просторово-інструментального забезпечення прав і свобод людини в межах муніципалізму через використання інституту муніципальних прав людини. – Авт.);

К) крім того, завдяки наведеним складним процесам і тенденціям гуманістичної спрямованості формуються, проявляються, розвиваються і реалізуються на рівні конкретної людини, їх груп, асоціацій та спільнот феноменології муніципальної свідомості і муніципальної психології, що фундаментально забезпечують існування локальної демократії, а звідси й існування, функціонування і реалізації системного комплексу конституційних прав і свобод людини, що реалізуються на локальному рівні соціуму у вигляді індивідуальних, групових та колективних муніципальних прав людини (ознака-фактор свідомо-психологічного та реально-праксеологічного забезпечення прав і свобод людини в межах муніципалізму через використання інституту муніципальних прав людини. – Авт.);

Л) феноменологія муніципальної свідомості і муніципальної психології, що фундаментально забезпечують існування локальної демократії через участь у неї великої кількості людей, їх груп та асоціацій, що базується на їх усвідомленій та мотиваційній діяльності в локальному соціумі, – лежать в основі розвитку та саморозвитку, вдосконалення та поширення

ідеологічних настанов феноменології муніципалізму (ознака-фактор формування ідеології муніципалізму. – Авт.);

М) наведені засади є яскравим свідченням можливостей феноменології муніципалізму з вирішення актуальних та екзистенційних питань існування людини на рівні локального соціуму в процесі реалізації свого життєвого циклу та її високого потенціалу реального спротиву деструктивним тенденціям на рівні взаємодії людини з публічною владою і збереженню стабільних умов для функціонування державності (ознака-фактор реального запобігання муніципалізма деструкції в локальному і державному управлінні. – Авт.);

Н) найважливішою рисою феноменології муніципалізму виступає його нормативна основа, яка є яскравим результатом його визнання і свідомостю його легалізації з боку не тільки держави (національний конституційно-правовий і законодавчо-правовий масив), а й міжнародної, зокрема європейської, спільноти держав (міжнародно-правові договори, що містять міжнародні правові стандарти МСВ) (ознака-фактор конституційно-нормативного та законодавчо-нормативного визнання і легалізації муніципалізму з боку держав і договірно-нормативної легалізації з боку міжнародної спільноти держав. – Авт.).

Отже, наведені ознаки-фактори дають можливість говорити про формування і функціонування механізму локально-державного і регіонально-універсального правового регулювання феноменології муніципалізму через трансформацію його в конституційно-правовий інститут МСВ та формування міжнародно-правового інституту міжнародного публічного права [26]. В основі такого механізму лежить механізм правового регулювання основними елементами якого виступають:

І. На національному рівні (що уособлює локально-регіональний характер нормативного регулювання МСВ і, отже, муніципалізму як загального соціально-політичного явища):

а) деякі вчені, розглядаючи структуру механізму правового регулювання, виділяють два її елементи [27]: 1) нормативну основу, чи норми права, виражають основні методи впливу права, – дозволи, заборони, зв'язування (нормативний інструментарій. – Авт.); 2) методи реалізації, які виявляються у фактичній поведінці людей, скоєнні дій чи утриманні від дій (бездіяльності), тобто результативний бік механізму (діяльнісно-функціональний інструментарій. – Авт.). Між цими двома елементами є проміжні ланки – юридичні факти, правовідносини;

б) знаний радянський теоретик права С. С. Алексєєв до елементів механізму правового регулювання відносив: 1) юридичні норми; 2) правовідносини; 3) акти реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків; 4) індивідуальні розпорядження, акти застосування права як факультативний елемент. У юридичній літературі найчастіше називають ці чотири елементи механізму правового регулювання [27] (джерельний інструментарій. – Авт.);

в) водночас наведені чотири механізми правового регулювання є його стадіями (стадійно-реалізаційний інструментарій. – Авт.):

– перша стадія – формування нормативної основи – включає процес створення та загальну дію юридичних норм; при цьому нормативна основа включає як норми права, а й індивідуальні розпорядження, договори, засоби й прийоми юридичної техніки, інші інструменти правового регулювання; найбільше значення в нормативній основі мають такі юридичні засоби, як позитивні зв'язування, дозволи та заборони, оскільки вони виявляють

себе саме у дії права (нормування, нормативізація, нормопроекування, нормотворчість на різних рівнях – локальному, регіональному, загальнодержавному, включаючи й законотворчість. – Авт.);

– друга стадія включає правовідносини, що виникають з урахуванням юридичних фактів (чи фактичного складу) – у її рамках сторони набувають конкретних прав та обов'язків як міру індивідуальної поведінки суб'єктів; причому, цієї стадії нерідко передує факультативна стадія – застосування права, без якої правовідносини неможливі; причому, правозастосовний акт служить тим юридичним фактом, без якого не існує правовідносин. У межах правовідносин встановлюється конкретний юридичний зв'язок між суб'єктами. При цьому суб'єкти цілком безумовно поділяються на уповноважених та зобов'язаних. Саме тут виявляється, яка зі сторін правовідносини має інтерес і відповідні суб'єктивні права, яка зобов'язана не перешкоджати задоволенню цього інтересу або здійснювати конкретні активні дії на користь уповноваженого (праксеологічний аспект правового регулювання, що спирається на комунікативні та міжособистісні аспекти правовідносин, детерміновані телеологічними домінантами їх учасників. – Авт.);

– третя стадія – це реалізація суб'єктивних прав і юридичних обов'язків. На цій стадії досягаються цілі (телеологічні домінанти) правового регулювання. При цьому реалізація здійснюється у формах актів: дотримання (заборон), виконання (обов'язків), використання (прав) та застосування права. Акти реалізації є основним засобом, з якого права та обов'язки втілюються у життя, тобто здійснюються у поведінці тих чи інших суб'єктів. Якщо на цій стадії не створиться перешкод для реалізації прав та обов'язків, то не виникає потреби

у четвертій (факультативній) стадії – контролю за використанням прав та виконанням обов'язків чи захисту прав суб'єктів правовідносин (практичне виконання настанов і приписів правових норм в ординарному режимі, які регламентують правовідносини, що формуються або вже сформувались. – Авт.);

– четверта стадія характеризується настанням певних юридичних наслідків за невиконання суб'єктом покладених на нього обов'язків або під час скоєння правопорушення. Ця стадія настає лише за конфліктної ситуації та свідчить про неможливість звичайними засобами вирішити конфлікт (вирішення телеологічних домінантів правовідносин за наявності екстраординарних обставин в контексті застосування примусових заходів, включаючи заходи юридичної відповідальності. – Авт.). Тому на цій стадії виникає необхідність у правовідносинах іншого роду – правоохоронних, а також у правозастосовній діяльності забезпечувального характеру. Тут уповноважений набуває право на захист, за допомогою якого він або спеціальні органи порушують правозастосовний процес, та за допомогою юрисдикційних органів має можливість щодо зобов'язаної особи вжити заходів державного примусу. Сторона, що порушила свої обов'язки, в рамках охоронюваних правовідносин набуває нового статусу, де на перший план висувається юридична відповідальність. Тому охоронні правовідносини будуються на кшталт владного відношення, в якому юрисдикційний орган використовує владу для відновлення справедливості, зміцнення законності. Отже, головним елементом на цій стадії є охоронні правозастосовні акти.

Треба зазначити, що екзистенційний потенціал муніципалізму, його поширеність і повсюдність завдяки використанню державами інституту МСВ та можливостей локальної

демократії (загальнодержавний, локальний та регіональний рівні), безперечний вплив на формування, будівання, корегування життєвого циклу кожної конкретної людини, особливий та інтенсивний вплив на існування і функціонування в умовах повсякденності кожної людини, її груп та асоціацій і, насамперед, ТГ (особистісний, груповий та колективний рівні), – яскраво демонструє стратегічну, безперервну, іманентну роль муніципально-правових відносин у здійсненні публічно-правового регулювання територіальних людських спільнот та їх значення в організації життєдіяльності їх членів-жителів. Причому, і на цьому необхідно акцентувати особливу увагу, такий висновок не є алармістським для існування демократичної правової державності.

II. На міжнародному рівні (що уособлює регіонально-універсальний характер міжнародного нормативного регулювання МСВ та активізацію процесів формування міжнародно-правового статусу ТГ через дихотомію «локальне/глобальне» і, отже, визначення муніципалізму як універсального міжнародного соціально-політичного і нормативного явища):

а) відповідний механізм міжнародно-правового регулювання [28] має на увазі, насамперед, сукупність-міжнародно правових засобів і методів впливу на міждержавні відносини (сукупність інструментально-правових засобів міжнародного рівня як функціональна основа профільного механізму. – Авт.);

б) у структурному розумінні в основі такого механізму лежить міжнародно-правова норма, що виступає його первинним елементом, юридична функція якої (нормативно-телеологічна домінанта) полягає в нормативному регламентуванні стосунків між суб'єктами (структурно-елементний склад профільного механізму. – Авт.);

в) регулювання в межах профільного механізму здійснюється шляхом визначення стандартів, моделей обов'язкової, можливої і неприпустимої поведінки з метою спонукання суб'єктів слідувати цим стандартам. Досягається мета специфічним юридичним методом, шляхом встановлення взаємопов'язаних прав і обов'язків, що утворюють правовідносини (діяльнісно-поведінкова основа профільного механізму. – Авт.);

г) другою основною частиною механізму міжнародно-правового регулювання виступає міжнародно-правове ставлення (позиція) суб'єкта міжнародного права (в нашому випадку, насамперед, держав) до предмету (об'єкта) міжнародно-правового регулювання, – отже, мова йде про особливі різновиди міжнародних відносин, що детермінуються взаємним зв'язком прав і обов'язків, які напрями впливають з міжнародно-правової норми. При цьому, необхідно враховувати, що профільні правовідносини існують автономно і не зливаються з регульованими міжнародними відносинами, хоча і знаходяться з ними у причинно-наслідковому зв'язку – тут насамперед йдеться про матеріальні відносини, бо відносини процесуального характеру знаходяться поза межами перших, вони їх обслуговують та сприяють їх реалізації (психологічно-вольова основа профільного механізму. – Авт.);

г') треба розуміти, що в сфері міжнародно-правового регулювання дуже важливу роль відіграє ставлення суб'єкта міжнародного права до правовідносин, реалізація яких тісно пов'язане з таким налаштуванням його і ставленням, бо саме воно детермінує поведінку суб'єкта до позитивної реалізації таких правовідносин. Отже, елементом механізму міжнародно-правового регулювання є тільки власне правовідносини, тобто правовідносини у вузькому сенсі, хоча в міжнародному

праві визнаються й виконуються й правовідносини в широкому їх розумінні, як суспільні відносини, що врегульовані правом, – причому і перший і другий аспект необхідно розуміти у юридичному взаємозв'язку, тобто у єдності прав і обов'язків, носіями яких виступають суб'єкти міжнародного права (позитивно-поведінкова основа профільного механізму. – Авт.);

д) елементом правовідносин є суб'єктивне право, яке поза правовідносин існувати не може, тому що йому повинен кореспондувати і відповідати відповідний обов'язок. Отже, суб'єктивне право можна визначити як міру дозволеної поведінки суб'єкта, що забезпечена відповідним обов'язком іншого або інших суб'єктів. При цьому, останню можна визначити як міру належної поведінки суб'єкта, що відповідає суб'єктивному праву і забезпечується системою міжнародно-правового регулювання. Якщо використання суб'єктивного права залежить від волі суб'єкта, то виконання обов'язків є юридично обов'язковим, – у підсумку взаємозв'язок суб'єктивних прав і обов'язків утворює юридичний зміст правовідносин (суб'єктивно-альтернативна основа профільного механізму. – Авт.);

е) для розуміння механізму дії міжнародно-правових відносин істотне значення мають юридичні факти (наприклад, відповідні рішення міжнародних органів та організацій, ратифікація міжнародного договору тощо), під якими розуміються заходи та дії суб'єктів міжнародного права, що породжують юридичні наслідки. Такі факти – є однією з визначальних умов виникнення, розвитку і припинення конкретних правовідносин, – але, треба розуміти, що юридичними фактами можуть бути й неправомірні дії, само тому вони породжують охоронні правовідносини відповідальності (легально-фактологічна основа профільного механізму. – Авт.);

є) інституційну і перманентну роль у профільному механізмі міжнародно-правового регулювання відіграє міжнародно-правова свідомість, бо під її впливом створюються і проводяться в життя правові норми – звідси, вона виступає своєрідним передбачуваним «дороговказом» для суб'єктів міжнародного права у формуванні їх поведінки на міжнародній арені в межах відповідних напрямів міжнародного співробітництва держав (свідомо-психологічна сторона профільного механізму. – Авт.).

Треба зазначити, що саме міжнародно-правова свідомість, як досить складне та суперечливе явище, відіграє найважливішу роль у сприйнятті муніципалізму на міжнародно-правовому рівні як об'єкта міжнародно-правового регулювання. Саме тут проходять складні процеси трансформації цього суто локального явища в глобальний феномен, який якісно оновлює, модифікує, конструює в новому якісному розумінні сукупність поділюваних державами поглядів, уявлень, ідей щодо необхідного міжнародного правопорядку. Причому, треба констатувати, що міжнародно-правова свідомість існує, формується і функціонує, не дивлячись на всі відмінності між державами, – бо без цього було б неможливо існування і функціонування загального міжнародного права, що і відбиває загальну правосвідомість.

Ще однією з особливостей міжнародно-правової свідомості, яка проявляється в процесах інституціоналізації муніципалізму, муніципального права у галузь міжнародного публічного, і отже, загального міжнародного права [29], виступає формування такої свідомості «знизу – до гори», тобто, від свідомості конкретної людини як її індивідуального носія, яка одночасно виступає жителем-членом ТГ, користується та є бенефіціаром досягнень та переваг муніципалізму, МСВ, – до свідомості конкретної держави, що визнає

і легалізує МСВ на своїх теренах, розуміючи його творчий та могутній трансформуючий потенціал побудови державно організованого та передбачено позитивно функціонуючого соціуму, який є партнером, а не суперником державності, – і до регіональних спільнот держав і універсальної міжнародної спільноти, – де муніципалізм стає могутньою сферою трансформації соціального обліку держав-членів спільноти. Тому методологічно важливим у алгоритмічному і парадигмальному, функціональному і організаційному аспектах, представляється висновок вітчизняного дослідника Д. О. Бобровника відносно того, що «приклад існування і функціонування ТГ в їх історичному, географічному, ресурсному та інших вимірюваннях показує, що саме внаслідок змін умов функціонування «локального» з'являється «глобальне», і саме в рамках «глобального» існує на даний момент будь-яке «локальне», активно впливаючи на нього. Отже, люди, їх групи, асоціації, їх оточуюче соціальне середовище є «локальним» за своєю фізичною природою, але соціальні практики наведених суб'єктів в умовах сучасних перманентних змін трансформуються на «глобальне» [11, с. 64]. Отже, ця позиція технологічно, наративно і конотаційно обґрунтовує глобалізаційний ресурс муніципалізму.

Не можна пройти в цьому питанні й повз ролі і взаємодії правосвідомості і правової культури, причому не тільки керівників держав, а й бюрократії різних рівнів – саме остання виступає досить істотним фактором у функціонуванні міжнародного права. Більш того, значення цього фактору зростає в міру ускладнення міжнародно-правового регулювання. Тому не можна забувати і про масову муніципальну міжнародно-правову свідомість, яка, враховуючи її значення для кожної людини, досить повільно, але тим не менше динамічно затверджується у

свідомості людей. І хоча можливості громадської думки не слід і переоцінювати, тим не менше у критичних ситуаціях саме вона може зіграти дуже серйозну роль у вирішенні складних питань існування і функціонування спільноти народів і держав. Насамкінець, у процесі міжнародно-правового регулювання як реалізації норм міжнародного права необхідним засобом у сфері національної юрисдикції виступає внутрішньодержавне (національне) право. Без все більш активної взаємодії з останнім міжнародне право було б, по-перше, не в змозі нормально функціонувати у стабільному режимі, а, по-друге, не мало б перспектив свого розвитку та вдосконалення. Звідси, виникає відповідне коло, у якому об'єднані та взаємопов'язані методи національного і міжнародно-правового регулювання – завдяки чому муніципалізм займає все більш важливі позиції як екзистенційна феноменологія, що має велике значення для розвитку і людини, її груп та асоціацій, і територій – локальних, регіонів та держави, а також регіональних і міжнародної спільноти держав.

Тому можна стверджувати, що тільки у своїй єдності означені національні та міжнародні аспекти у розумінні сутності муніципалізму дозволяють говорити про існування даного феномену не лише як привабливої концептуально-праксеологічної моделі, а й об'єктивної реальності, яка має аксіологічно-нарративні, структурно-інституціональні, конститутивні, законодавчо-нормативні, функціонально-телеологічні, історичні, національні та ментально-конотаційні параметри, які еволюційним шляхом склалися під впливом відповідних самоврядно-демократичних ідей та принципів. В цьому контексті велике наукове значення набуває доктринальна позиція відомого вітчизняного фахівця-муніципаліста М. О. Баймуратова, що розглядаючи сучасний

світовий конституціоналізм саме через призму функціонування муніципалізму, вважає, що останній забезпечує якісно новий рівень розвитку і взаємодії автономії і колективізації інтересів людини на локальному рівні функціонування соціуму (поглиблення комунікаційного аспекту існування ТГ. – Авт.), територіальне співтовариство у перспективі розвивається і трансформується в активного продуцента конституційної свідомості та культури (активізація темпів формування конституційно-муніципальної свідомості у жителів-членів ТГ. – Авт.), що є телеологічно-стратегічними критерійними ознаками ідеології національного і світового конституціоналізму [19, с. 46] (формування логічно-інтеграційної єдності в межах ідеології конституціоналізму і муніципалізму. – Авт.).

Отже, резюмуючи, можна дійти наступних висновків, а саме:

– феноменологія муніципалізму напряму пов'язана з філософським станом самоорганізації як процесом, в ході якого створюється, відтворюється чи удосконалюється організація складної динамічної системи у вигляді локального соціуму, що детермінує, формує, репрезентує, актуалізує та об'єктивує створення, існування та функціонування локальної людської спільноти – ТГ, й обумовлює, по великому рахунку, існування людської цивілізації, в основі якої лежить людина з її повсякденними потребами, устремліннями, інтересами, які вона реалізує в процесі своєї життєдіяльності;

– розгляд теоретичних засад формування, становлення, розвитку і вдосконалення муніципалізму необхідно здійснювати, по-перше, через призму його локального вимірювання; а, по-друге, враховуючи на його глобалістський потенціал, його треба розглядати через призму дихотомії «локальне / глобальне»;

– широке розуміння профільної феноменології муніципалізму,

як феноменологія локального простору, що трансформується у могутній революційний засіб модернізації всього соціуму і держави на засадах екологічної безпеки та громадського самоврядування, самоідентифікації, самодіяльності людини, її груп та асоціацій, – об'єктивує та актуалізує науковий пошук його теоретичних засад та механізмів застосування та реалізації, насамперед, в правовій науці та практиці;

– наведені в статті ознаки-фактори муніципалізму дають можливість говорити про формування і функціонування механізму локально-державного і регіонально-універсального правового регулювання цієї феноменології через трансформацію муніципалізму в конституційно-правовий інститут МСВ та формування міжнародно-правового інституту міжнародного публічного права, причому в основі такого механізму лежить механізм правового регулювання;

– екзистенційний потенціал муніципалізму, що існує на національному рівні, його поширеність і повсюдність завдяки використанню державами інституту МСВ та можливостей локальної демократії (загальнодержавний, локальний та регіональний рівні), безперечний вплив на формування, будівництво, корегування життєвого циклу кожної конкретної людини, особливий та інтенсивний вплив на існування і функціонування в умовах повсякденності кожної людини, її груп та асоціацій і,

насамперед, ТГ (особистісний, груповий та колективний рівні), – яскраво демонструє стратегічну, безперервну, іманентну роль муніципально-правових відносин у здійсненні публічно-правового регулювання територіальних людських спільнот та їх значення в організації життєдіяльності їх членів-жителів, причому, і на цьому необхідно акцентувати особливу увагу, такий висновок не є алармістським для існування демократичної правової державності;

– на міжнародному рівні, що уособлює регіонально-універсальний характер міжнародного нормативного регулювання МСВ та активізацію процесів формування міжнародно-правового статусу ТГ через дихотомію «локальне/глобальне», муніципалізм проявляється і визначається як універсальне міжнародне соціально-політичне і нормативне явище;

– можна стверджувати, що тільки у своїй єдності національні та міжнародні аспекти у розумінні сутності муніципалізму дозволяють говорити про існування даного феномену не лише як привабливої концептуально-праксеологічної моделі, а й об'єктивної реальності, яка має аксіологічно-нарративні, структурно-інституціональні, конститутивні, законодавчо-нормативні, функціонально-телеологічні, історичні, національні та ментально-конотаційні параметри, які еволюційним шляхом склалися під впливом відповідних самоврядно-демократичних ідей та принципів.

Список використаних джерел

1. Терещенко Т. Теорія організації. URL: <https://pidru4niki.com/83640/menedzhment/samoorganizatsiya> (дата звернення: 10.05.2022).
2. Алиев В.Г. Теория организаций. URL: <https://in.alleng.org/d/manag/man196.htm> (дата звернення: 10.05.2022).
3. Кампо В. М. Український муніципалізм: історія і сучасність. Хроніка-2000. *Український культурологічний альманах*. 1998. Вип. 27-28. С. 492–504;
4. Посторонко І. Муніципалізм як найважливіший фактор соціального буття людини. URL: <http://conf-ampr.diit.edu.ua/AMPRX/paper/download/23780/12908> (дата звернення: 10.05.2022).

5. Батанов О. В. Муніципалізм у системі категорій сучасного муніципального права: концептуальний аспект. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 172–180.
6. Дробуш І. В. Соціальна функція місцевого самоврядування в Україні: проблеми теорії та практики : автореф. дис. докт. юрид. наук : 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. Київ : ІДП НАН України, 2017. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:MF98NntGf28J:idpnan.org.ua/files/drobush-i.v.-sotsialna-funktsiya-mistseвого-samovryaduvannya-v-ukrayini-_pitannya-teoriyi-ta-praktiki_-_a_.doc+&cd=9&hl=ru&ct=clnk&gl=ua (дата звернення: 12.05.2022).
7. Григор'єв В. А. Становлення публічної самоврядної (муніципальної) влади в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.13 – правові проблеми політичних процесів ; кер. роботи М. О. Баймуратов. Одеса : Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». 2002. 18 с.
8. Шаповал Т.Б., Чубіна А.С. Місцеве самоврядування в Україні як конституційно-правовий інститут. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2018. Том 29 (68). № 6. С. 33–38.
9. Шамрай В.В. Глобалізація та міждержавна інтеграція як чинник конституціоналізації міжнародного права. *Актуальні проблеми політики*. 2018. Вип. 61. С. 167–173.
10. Баймуратов М.О., Юрченко М.М. Інститут місцевого самоврядування в умовах глобалізації: до визначення доктринальних та нормативних підходів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 4. Ч. 2. С. 3–8.
11. Бобровник Д.О. Дихотомія «локальне/глобальне» як основоположний концепт набуття міжнародної правосуб'єктності територіальною громадою. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 58–66.
12. Dogliani Patrizia. European Municipalism in the First Half of the Twentieth Century. *The Socialist Network Contemporary European History*. Vol. 11. No. 4. (Nov., 2002), Pp. 573–596.
13. Батанов О.В. Муніципалізм як категорія сучасного муніципального права: постановка проблеми. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 4. С. 102–108.
14. Кутафин О. Е. Муніципальное право Российской Федерации : учеб. 2-е изд., перераб. и доп. / О. Е. Кутафин, В. И. Фадеев. М. : Юристъ, 2002. 559 с.
15. Ящук Т. Ф. Формирование отечественного муниципализма 1920-х годов. *Юристъ-Правоведъ*. 2007. № 2. С. 72–76.
16. Див., наприклад: Еремян В. В. Современный мексиканский муниципализм: учеб. пос. М. : Изд-во УДН, 1996. 90 с.
17. Людина – Громада – Регіон. Антикризова стратегія розвитку. Західноукраїнський ресурсний інтернет-портал дистанційної освіти з суспільно-гуманітарних наук. *Проект Центру політичних досліджень*. URL: <http://westukr.itgo.com/ludyna.html> (дата звернення: 15.05.2022).
18. Заблоцький В. П. Створення життєздатної місцевої громади як форма трансформативної демократії. *Українсько-канадський проект «Розбудова демократії»*. URL: http://www.democracy.kiev.ua/publications/collections/conference_2000/section_4/Zablotsky.pdf (дата звернення: 15.05. 2022).
19. Баймуратов М. О. Місцеве самоврядування як загальний спадок людської цивілізації та феномен сучасного світового конституціоналізму. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2009. № 4-5. С. 38–47.
20. Букчін М. Що таке комуналізм? Демократичний вимір анархізму. *ЛІВА СПРАВА – Портал українських лівих*. URL: http://livasprava.in.ua/archive/index.php?option=com_content&view=article&catid=23&id=306: (дата звернення: 15.05.2022).
21. Букчін М. Лібертарний Муніципалізм: Загальний огляд. *Живий журнал LIVEJOURNAL*. URL: http://community.livejournal.com/ua_indymedia/262719.html (дата звернення: 15.05.2022).
22. Macé Marielle. Modes and types. *Fabula: research in literature*. 2005. URL: <http://www.fabula.org/articles/2005/08Mariel>. (дата звернення: 11.05. 2022).

23. Баймуратов М.О. Локальна система захисту прав людини в Україні: сутність та становлення. *Юридична освіта і правова держава* : зб. наук. праць. Одеса, 1997. С. 96–101.

24. Баймуратов М.О. Правовий простір місцевого самоврядування: актуалізація проблематики визначення. *Реформа місцевого самоврядування в Україні: сучасні тенденції та виклики* : матеріали круглого столу (18 травня 2018 р., м. Львів) / за наук. ред. проф. П. Гураля, проф. О. Сушинського. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. С. 19–23.

25. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

26. Баймуратов М.О., Кофман Б.Я. Міжнародне муніципальне право як галузь міжнародного публічного права: до питання про формування галузі. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Право*. 2021. № 2(3) С. 7–31.

27. Пиголкин А.С. Теория государства и права. М., 2015. URL: https://studme.org/33245/pravo/struktura_stadii_mehanizma_pravovogo_regulirovaniya (дата звернення: 12.05.2022).

28. Міжнародне право. Механізм міжнародно-правового регулювання. URL: <https://zen.in.ua/mizhnarodne-pravo/mizhnarodno-pravove-regulyuvannya/mehanizm-mizhnarodno-pravovogo-regulyuvannya> (дата звернення: 15.05.2022).

Посторонко І. Г. Теоретико-доктринальні засади феноменології муніципалізму

Стаття присвячена одній з найважливіших проблем вітчизняного муніципального права та національного конституціоналізму – визначенню становлення та розвитку теоретико-доктринальних засад феноменології муніципалізму. Ця проблема розкривається автором через використання інституту самоорганізації, завдяки якій людина може в індивідуальному, груповому або колективному порядку вирішувати екзистенційні питання свого існування в процесі реалізації свого життєвого циклу. Більш того, стверджується, що саме самоорганізація як філософський процес, в ході якого створюється, відтворюється чи удосконалюється організація складної динамічної системи у вигляді локального соціуму, – детермінує, формує, репрезентує, актуалізує та об'єктивує створення, існування та функціонування локальної людської спільноти – територіальної громади, й обумовлює, по великому рахунку, існування людської цивілізації, в основі якої лежить людина з її повсякденними потребами, устремліннями, інтересами, які вона реалізує в процесі своєї життєдіяльності. Автором здійснюється розгляд теоретичних засад формування, становлення, розвитку і вдосконалення муніципалізму, по-перше, через призму його локального вимірювання; а, по-друге, враховуючи на його глобалістський потенціал, через призму дихотомії «локальне / глобальне». Аналізується широке розуміння профільної феноменології муніципалізму, як феноменології локального простору, що трансформується у могутній революційний засіб модернізації всього соціуму і держави на засадах екологічної безпеки та громадського самоврядування, самоідентифікації, самодіяльності людини, її груп та асоціацій, – а це, своєю чергою, об'єктивує та актуалізує науковий пошук його теоретичних засад та механізмів застосування та реалізації, насамперед, в правовій науці та практиці. Наведені в статті ознаки-фактори муніципалізму дають можливість говорити про формування і функціонування механізму локально-державного і регіонально-універсального правового регулювання цієї феноменології через трансформацію муніципалізму в конституційно-правовий інститут місцевого самоврядування та формування міжнародно-правового інституту міжнародного публічного права, причому в основі такого механізму лежить механізм правового регулювання. Аргументується, що екзистенційний потенціал муніципалізму, який існує на національному рівні, його поширеність і повсюдність завдяки використанню державами інституту місцевого самоврядування та можливостей локальної демократії (загальнодержавний, локальний та регіональний рівні), безперечний вплив на формування, будовання, корегування життєвого циклу кожної конкретної людини, особливий та інтенсивний вплив на існування і функціонування в умовах повсякденності кожної

людини, її груп та асоціацій і, насамперед, територіальної громади (особистісний, груповий та колективний рівні), – яскраво демонструє стратегічну, безперервну, іманентну роль муніципально-правових відносин у здійсненні публічно-правового регулювання територіальних людських спільнот та їх значення в організації життєдіяльності їх членів-жителів, причому, і на цьому необхідно акцентувати особливу увагу, такий висновок не є алармістським для існування демократичної правової державності. На міжнародному рівні, що уособлює регіонально-універсальний характер міжнародного нормативного регулювання місцевого самоврядування та активізацію процесів формування міжнародно-правового статусу територіальної громади через дихотомію «локальне/глобальне», муніципалізм проявляється і визначається як універсальне міжнародне соціально-політичне і нормативне явище. Можна також стверджувати, що тільки у своїй єдності національні та міжнародні аспекти у розумінні сутності муніципалізму дозволяють говорити про існування даного феномену не лише як привабливої концептуально-праксеологічної моделі, а й об'єктивної реальності, яка має аксіологічно-нарративні, структурно-інституціональні, конститутивні, законодавчо-нормативні, функціонально-телеологічні, історичні, національні та ментально-конотаційні параметри, які еволюційним шляхом склалися під впливом відповідних самоврядно-демократичних ідей та принципів.

Ключові слова: конституціоналізм, людина-житель, людина-член територіальної громади, місцеве самоврядування, територіальна громада, муніципалізм, глобалізація, глобалістський потенціал територіальної громади.

Postoronko I. Theoretical and doctrinal principles of phenomenology of municipalism

The article is devoted to one of the most important problems of domestic municipal law and national constitutionalism – to determine the formation and development of theoretical and doctrinal foundations of the phenomenology of municipalism. This problem is revealed by the author through the use of the institution of self-organization, through which a person can individually, group or collectively solve existential issues of their existence in the process of realization of their life cycle. Moreover, it is argued that self-organization as a philosophical process in which the organization of a complex dynamic system in the form of local society is created, reproduced or improved – determines, forms, represents, actualizes and objectifies the creation, existence and functioning of local human community – territorial community, and determines, by and large, the existence of human civilization, which is based on man with his daily needs, aspirations, interests, which he realizes in the process of his life. The authors consider the theoretical foundations of the formation, formation, development and improvement of municipalism, first, through the prism of its local measurement; and, secondly, given its globalist potential, through the prism of the «local / global» dichotomy. A broad understanding of the profile phenomenology of municipalism as a phenomenology of local space is analyzed, which is transformed into a powerful revolutionary means of modernization of society and the state on the basis of environmental security and public self-government, self-identification, self-activity of man, his groups and associations. activates and actualizes the scientific search for its theoretical foundations and mechanisms of application and implementation, primarily in legal science and practice. The features-factors of municipalism presented in the article give an opportunity to talk about the formation and functioning of the mechanism of local-state and regional-universal legal regulation of this phenomenology through the transformation of municipalism into a constitutional and legal institute of local self-government, mechanism is the mechanism of legal regulation. It is argued that the existential potential of municipalism that exists at the national level, its prevalence and ubiquity due to the use of the institution of local self-government and local democracy (national, local and regional levels), undeniable influence on the formation, construction, life cycle of each individual. special and intensive impact on the existence and functioning of everyday life of each person, his groups and associations and, above all, the territorial community (individual, group and collective levels) – clearly demonstrates the strategic, continuous, immanent role

of municipal relations in public legal regulation of territorial human communities and their importance in the organization of life of their members, and, and this should be emphasized, this conclusion is not alarming for the existence of democratic rule of law. At the international level, which embodies the regional-universal nature of international normative regulation of local self-government and intensification of processes of formation of international legal status of territorial community through the dichotomy «local / global», municipalism is manifested and defined as a universal international socio-political and normative phenomenon. It can also be argued that only in their unity national and international aspects in understanding the essence of municipalism allow us to speak of the existence of this phenomenon not only as an attractive conceptual and praxeological model, but also an objective reality that has axiological-narrative, structural-institutional, constitutive, legislative and normative, functional and teleological, historical, national and mental and connotative parameters, which have evolved under the influence of relevant self-governing democratic ideas and principles.

Key words: constitutionalism, man-inhabitant, man-member of territorial community, local self-government, territorial community, municipalism, globalization, globalist potential of territorial community.